

TURSON VIERAILU PIETARISSA

Matkavalmistelut

Helsingin vanhan satamajäänsärkijä **Turson** kuusi vuotta kestänyt kunnostaminen ja entisöinti oli edennyt jo niin pitkälle, että lokakuussa 2010 Turso saatiin ajokuntoon ja se osallistui silloin Helsingin Merellisten majakoiden viikonlopputapahtumaan. Silloin se ajoi omalla koneellaan Eteläsatamaan ja kiinnittyi vanhalle laituripaikalleen yleisön suuren mielenkiinnon kohteeksi.

Sieltä kuitenkin vielä palattiin Hietalahteen, missä tämän koeajon antamien kokemusten perusteella piti tehdä koneistoon lukuisia lisätarkistuksia ja talven mittaan uusittiin aluksen hytit nykypäivän tasolle.

Samaan aikaan lokakuussa 2010 kapteeni *Sergei Timoshkov* Pietarista otti yllättäen yhteyttä Turso -yhdistyksen puheenjohtaja *Pekka Snellmaniin* ja kertoi, että seuraavan toukokuun 27.□29. päivinä Pietarin kaupungin 308-vuotisjuhlien aikaan aiotaan järjestää Nevalla ”Ensimmäinen kansainvälinen vanhojen laivojen festivaali”. Turso kutsuttaisiin sinne kunniavieraksi ja lisäksi toivottaisiin Suomesta tulevan mahdollisimman monta muuta vanhaa alusta, mielellään höyrylaivaa mukaan tähän historialliseen tapahtumaan.

Snellman välitti tiedon Suomen Höyrypursiseuraan (SHPS) ja Liikennevirasto ilmoitti heti kiinnostuksensa lähettää nykyään omistuksessaan olevan vanhan tarkastusalus **Saimaan** mukaan retkelle.

Turso -yhdistys, SHPS ja Liikennevirasto aloittivat pietarilaisen osapuolen kanssa neuvottelut matkan yksityiskohdista ja kapteeni Timoshkov vieraili useampaan otteeseen Suomessa esittelemässä suunnitelmaa ja vastaamassa kysymyksiin. Tällainen ainutlaatuinen ensi kertaa tehtävä matka aiheutti paljon selvitettäviä asioita, jotka lopulta saatiin onnellisesti pakettiin.

Vaikka valmistautumisaikaa olikin kaikkiaan puoli vuotta, niin Tursolla teki tiukkaa saada siinä ajassa koneisto ja hytit näin pitkän matkan vaatimaan kuntoon. Samoin Saimaalta ilmoittautuneilla laivoilla ei ollut totuttu aloittamaan purjehduskautta näin varhain.

Matka Pietariin

Aikaisin sunnuntaiamuna 22. toukokuuta kokoontui Turson 16-henkinen miehistö laivalle Helsingin Hietalahteen. Pietarin matkan johtajana oli Pekka Snellman, laivan päällikkönä merikapteeni *Pentti Auranaho*, perämiehenä *Olli Kortman*, konemestarina *Ari Reunanen*, konepuolen yleismiehenä, ”tunkkina” *Esko Härö*, emäntänä *Taru Laatu-Härö* sekä laivanlääkärinä *Juhani Haasio* ja muissa tehtävissä, erityisesti lämmittäjinä loput 9 henkeä.

Hietalahdesta ajettiin ensin Eteläsatamaan, josta otettiin kyytiin kolmisenkymmentä kutsuvierasta - tukijoita ja yhteistyöhenkilöitä. Lisäksi mukaan tuli median edustajia mm. Suomen Kuvalehdestä, Helsingin Sanomista ja TV4:stä, joten Turson lähtö historialliselle matkalle tuli Suomessa suuren yleisönkin tietoon. Kauniin aurinkoisessa säässä lähdettiin sitten tumma savu tupruten kohti itää. Tärkeintä Turso-projektin tukijaa Jane ja Aatos Erkon Säätiotä edustava *Klaus Rahka* soitteli hanurillaan tuttuja säveliä ja sai matkalaiset mukaan yhteislauluun. Lämminhenkisen matkan jälkeen vieraat nousivat laivasta Loviisan Valkossa ja Turso jatkoi vielä illaksi Kotkaan, missä se yöpyi Merikeskus Vellamon laiturissa.

Pentti Auranaho ja Pekka Snellman brygalla.

Maanantaiamuna matka jatkui Kotkasta Santion merivartioasemalle, josta passintarkastuksen jälkeen Turso höyrysi harmaassa säässä ja sateessa Venäjän vesille. Oli jo alkuiltä, kun Vihrevoin, entisen Tuppuran edustalla venäläinen luotsi nousi Tursoon ja ohjasi sen Vysotskin eli Uuraan kauniiseen salmeen. Sieltä Viipurinlahdelle tultua alkoi jo Viipurin linnan tuttu torni näkyä taivaanrannalla. Ilta oli jo myöhä, kun Turso lopulta kiinnittyi Eteläsataman hiililaituriin.

Turso savuaa ulos Kotkasta.

Saimaalta oli jo saapunut ennen Tursoa 12 muuta vanhaa alusta ja ne olivat pienemmän syväyksensä ansiosta saaneet kiinnittyä lähemmäksi linnaa kaupungin rantaan. Niitä ei Tursoilta juuri näkynyt, mutta kuultiin, että tarkastusalus Saimaan lisäksi tulevaan Pietarin saattueeseen liittyvät entiset höyryhinaajat **Ahti**, **Ansio**, **Antero**, **Enso**, **Heikki Peuranen**, **Hurma**, **Oberon III**, **Otso**, niputtaja **Puhois** ja ”kuramyly” **Wenno** sekä dieselöidyt vanhat hinaajat **Arno** ja **Tornator I**.

Anso, Ahti ja Hurma 1 ja Viipurin linna.

Tiistaiamu valkeni Viipurissa aurinkoisena, mutta navakka lounaistuuli sai pienet Saimaan hinaajat melkoisesti keinumaan jo Viipurinlahdella. Hiukan myöhästynyt pietarilaisen NTV Novotnyn kuvausryhmä kastui jo tullessaan kumiveneellä Tursolle. Saattue oli jaettu kolmeen ryhmään, joista jokaiseen tuli yksi luotsi, ensimmäinen tietenkin johtoalus Tursoon. Vihrevoimien jälkeen käännyttiin kaakkoon ja nyt pienet laivat alkoivat kunnolla rullata, ennen kuin päästiin Koiviston salmeen ja Piisaaren suojaan.

Tällä kertaa päivämatka oli retken lyhin, joten jo iltapäivällä alkoi näkyä Koiviston komea kansallisromanttiseen tyyliin punaisesta graniitista rakennettu korkeatorninen kirkko. Koiviston kauppala oli 70 vuoden takaisista ajoista kylläkin muuttunut Primorskin kaupungiksi ja kirkko elokuvateatteriksi. Saattue höyrysi kaupungin ohi, sillä yöpymispaikaksi oli sovittu Karasevkan, eli entisen Penttilän kylän pieni kalasatama. Nyt Turso joutui syväyksensä takia ankkuriin, kun taas kaikki muut laivat kiinnittyivät Karasevkan laituriin. UPM-Kymmene oli toimittanut sinne höyrylaivoja varten koivuhalkoja, sillä Venäjällä ei käytetä metrisiä halkoja lainkaan. Niinpä koko laivaston bunkraus kesti pitkälle yöhön.

Koiviston kirkko.

Keskiviikko, retken neljäs päivä alkoi taas vaihteeksi harmaana ja sateisena. Turso nosti ankkurinsa höyryvintturilla, jonka valkeat höyrypilvet loivat keulakannelle kuvauksellisen tunnelman tv-kuvaajien ikuistettavaksi. Nyt mukaan Tursole nousi Koivistolta TV1:n kuvausryhmä, joka oli Lappeenrannasta tullut hinaaja Hurmalle tekemään dokumenttia matkasta Pietariin.

Ankkurin nosto.

Kohta liikkeelle lähdettyä saattue sivuutti Primorskin kuuluisan öljyterminaalin, jossa oli kolme isoa tankkeria lastaamassa. Siitä kilometrin verran eteenpäin oli lisäksi toinen pienempi öljysatama, jossa oli yksi tankkilaiva laiturissa.

Matka jatkui, mutta sään suhteen pahin oli vielä edessä. Mereltä puhalsi navakka etelälounainen tuuli, joka laittoi Koiviston saaren suojasta avomerelle päästyä koko Saimaan laivaston rullaamaan reippaasti. Otso, joukon pienin heittelehti niin rajusti, ettei halkoja saatu heitettyä tulipesään, joten se joutui kääntymään takaisin Koivistolle odottamaan tuulen laantumista. Toisaalta kuitenkin taivas kirkastui ja matka jatkui kauniissa auringon paisteessa.

Kun päästiin Pietarin sisääntuloväylälle, niin keulan suunta käännettiin itään ja matka jatkui satamaan odottavien ankkuroitujen laivojen välistä kohti Kotlinin saarta. Kun oli jälleen otettu luotsi, niin viiden tienoissa suomalainen höyrysaattue ajoi sisään Pietarin rengastiepenkereen tulvaporttien välistä Kronstadtin edustalle. Vanhan tutun merikanavan sijaan nyt käännyttiin koilliseen ja ajettiin Nevanlahdella uutta viitoitettua meriväylää suoraan kohti Nevan suuta. Sama väylä johti myös uuteen Morskoi Fasad -risteilyalusterminaaliin Vasiljevskin saarella. Niinpä Tursoa vastaan tuli Pietarin vierailunsa päättänyt 90.000 tonnin ”parvekeristeilijä” **Jewel of the Seas**. Turson kohdatessaan se töräytti komean tervehdynsireenillaan, johon tietenkin Turso vastasi visselillään nopeasti, vaikkakin hämmästyneenä saadusta

huomionosoituksesta. Tämä show jatkui sitten 12 kertaa saattueen jokaisen laivan kohdalla.

Jewel of the Seas.

Joukkomme oli määrä jatkaa matkaa Vasilin saaren (Vasiljevskij Ostrov) lounaiskulmassa lähellä Morskoi Voksalia eli vanhaa matkustajasatamaa sijaitsevaan Pyöreään satamaan (Kruglij Port), mutta jälleen Turson syväys aiheutti suunnitelman muutoksen. Turso sai uuden määräyksen jatkaa Isoa Nevaa ylös sen rantalaituriin. Niinpä se höyräsi Amiraliteetin telakan ohi, jossa näkyi mm. neljä vanhaa höyryhinaajaa, kaksi makuutettuina ja toiset kaksi ehkä höyryn tuottajina telakalle. Muita venäläisiä höyrylaivoja ei sitten näkynytkään koko festivaalin aikana. Tällä välin oli taivas revennyt ja Turso sai matkan kovimman sadekuuron niskaansa, ennen kuin se kiinnittyi Vasilin saaren puolelle Leitenant Shmidtin rantakadun ponttonilaituriin hiukan Ison Nevan ensimmäisen sillan alapuolelle.

Leitenant Shmidtin laiturissa Isolla Nevalla

Torstai 26. toukokuuta valkeni aurinkoisena ja kauniina. Turso oli syväyksensä ansiosta saanut tosi hyvän ja keskeisen paikan Pietarissa verrattuna muihin suomalaisaluksiin Pyöreässä satamassa. Vinosti vastapäätä aurinko kimmelsi Iisakin kirkon kupolissa. Samassa laiturissa oli museosukellusvene **S-189** ja vähän Tursosta alajuoksuun päin mahtava 10.000 uppoumatonin höyryjäänmurtaja **Krasin** museoituna. Suurkaupungin keskusta oli pienen kävelymatkan päässä. Viereisellä rantakadulla liikkui paljon ihmisiä, mutta he eivät kiinnittäneet huomiotaan Tursoon. Se oli kuitenkin tyyntä tulevan edellä.

Turso ja Krasin.

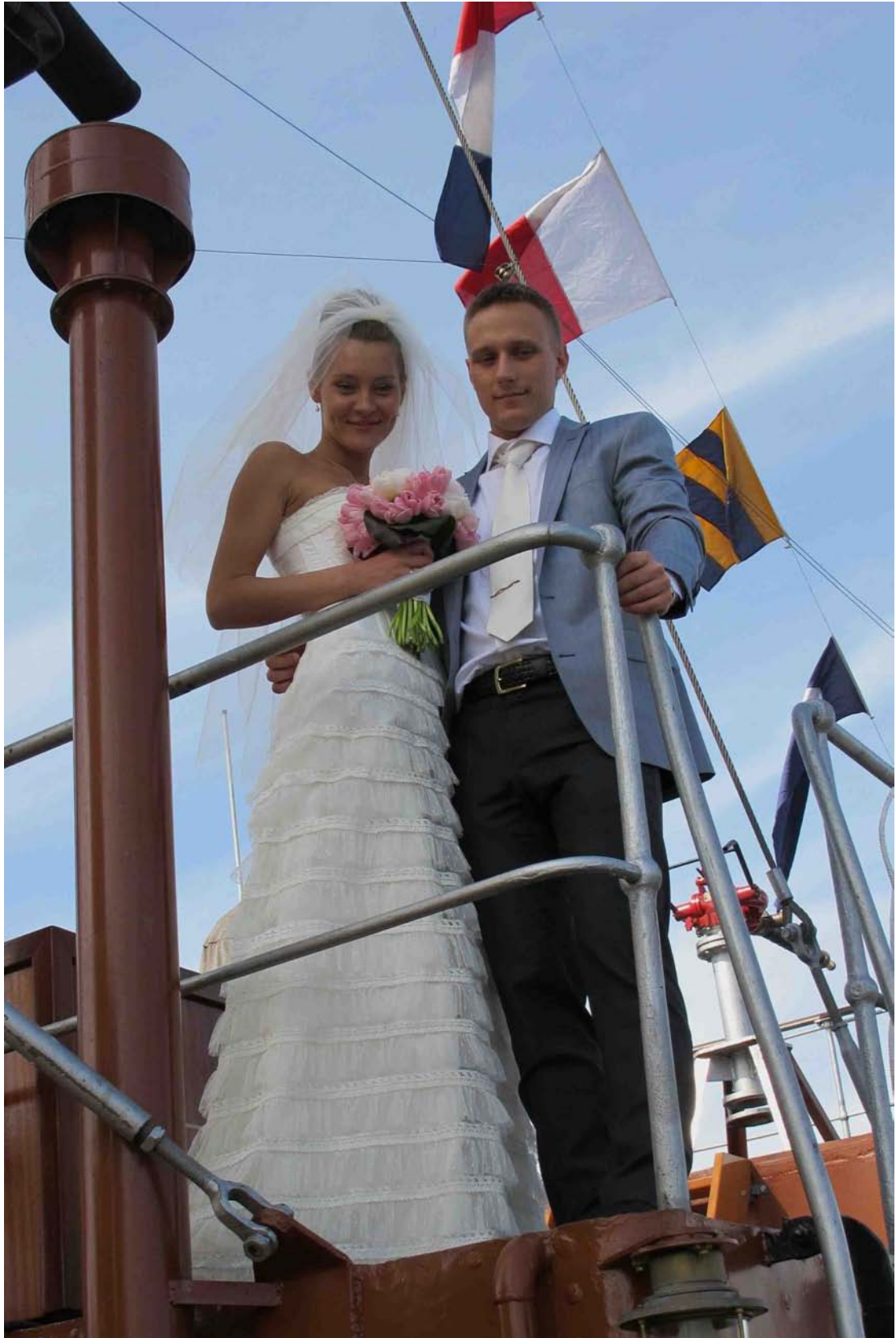
Perjantai, juhlan aurinkoinen aattopäivä aloitettiin harjaamalla puhtaiksi kattiloiden kaikki tuubit. Sen jälkeen Turso pestiin ja siivottiin sekä kaikki messinkiosat kiillotettiin. Lopuksi vedettiin iso paraatiliiputus keulasta maston kautta perään sekä nostettiin Pietarin kaupungin ja 308-vuotisjuhlien viirit saalinkiin.

Turso ja lisakin kirkko.

Hiljalleen alkoi paljastua, että media, TV ja paikallinen sanomalehti olivat tällä välin kertoneet Tursosta, sillä edellispäivästä poiketen laiturille alkoi tungeksia uteliasta väkeä. Kaikki halusivat nähdä, millaiseksi ”heidän vanha **Taifuninsa**” oli muuttunut Suomessa. Katsojia oli niin paljon, että heidän pääsyään laivalle piti rajoittaa vain parhaimmat perustelut kertoville. Muutama mies kertoi olleensa aikoinaan töissä Taifunilla, mutta heidän haastattelemisensa tyrehtyi valitettavasti yhteisen kielen puutteeseen. Meriakatemian oppilaita tuli pitkin päivää Tursoa katsomaan ja heidäthän piti ilman muuta ottaa vastaan. Erikoisimpia vieraita oli Pietarin tunnetuin hääkuvaaja ja vihkipari, jotka halusivat erikoisia kuvakulmia varten päästä kiertelemään Tursolle.

Vihkipari.

Päivän kohokohta oli Taifunin vanhan päällikön *Andrei Araratovin*, konepäällikkö *Vladislav Solomeniukin* ja aluksen entisen omistajan, EcoPhoenixin johtaja *Jevgenij Bugajevin* vierailu Tursolla. Kapteeni Araratov oli silmin nähden liikuttunut tavatessaan vanhan laivansa entisöitynä ja kunnostettuna näin upeaksi. Paikalla olivat myös NTV:n ja paikallisen sanomalehden toimittajat ja kuvaajat, joten viimeistään nyt Turso tuli tutuksi kaikille pietarilaisille.

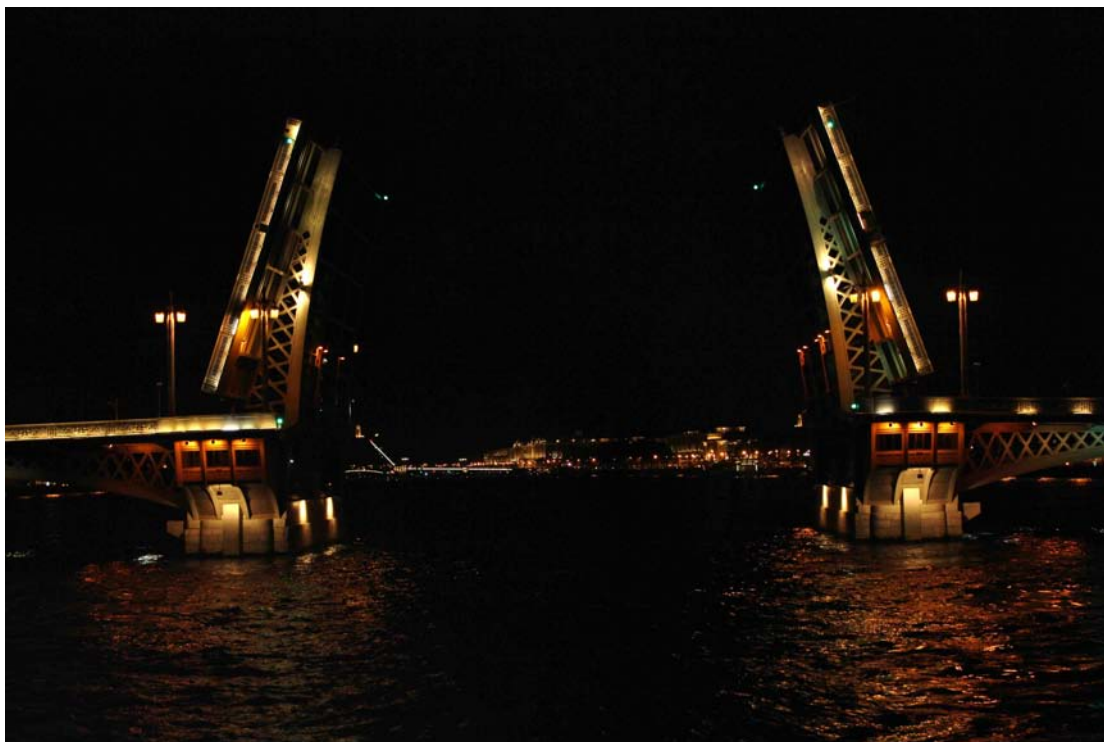

Araratov ja telegrammi.

Öinen purjehdus siltojen läpi Pietari-Paavalin linnoituksen edustalle

Pietarin vilkkaan maaliikenteen takia Nevan sillat avataan joka yö klo 01–04 - väliseksi ajaksi Suomenlahden ja Laatokan välistä laivaliikennettä varten. Juhlien ja suomalaislaivojen takia nyt perjantain ja lauantain välisenä yönä kaksi alinta siltaa luvattiin avata jo puolta tuntia aikaisemmin.

Leitenant Shmidtin silta avattuna yöllä.

Puolen yön aikaan Turso nosti ankkurinsa ja asettui valmiiksi johtamaan Pyöreästä satamasta saapuneet muut suomalaislaivat läppäsiltojen kautta yläjuoksulle kaupungin ydinkeskustaan. Leitenant Shmidtin eli toiselta nimeltä Blagoveshtshenskin silta oli kauniisti valaistu, kun läpät hiljalleen nousivat ja Turso saattoi aloittaa ainutlaatuisen matkan siltojen läpi muiden laivojen seuratussa jonossa. Tätä historiallista matkaa kuvaa se, että Neuvostoliiton ja Suomen välien viilentyessä suomalainen laiva oli vuoden 1938 jälkeen kulkenut vain parissa erikoistapauksessa Nevaa pitkin. Nytkin lupa oli pitänyt hakea aina pääministeri *Vladimir Putinilta* saakka. Pian aukeni myös ylempi Dvortsovij-silta eli suomalaisittain Palatsisilta ja saattue saapui kaikki rannat täyttävän yleisön ihaillessa Ison Nevan ja Pikku-Nevan liittymäkohtaan Aquatoriumille, ”Vesitorille”. Siltojen lisäksi rantojen kaikki vanhat upeat rakennukset ja erityisesti Talvipalatsi olivat valaistuina vaikuttavan kauniita. *Rami Wirrankoski* kirjoitti tästä hetkestä *Laiva-lehdessä* niin sattuvasti, että tuskin sitä voi paremmin sanoa: ”Tilanteessa oli jotain koskettavaa, jopa pyhää. Yhden jos toisenkin silmäkulmat näyttivät kostuvan kaupungin upeiden talojen valaistuksen heijastuessa Nevan synkän mustaan veteen. Hiljaisuus oli jotenkin käsin kosketeltavaa. Se oli varmasti jokaiselle yksityinen hetki, ainoa koko matkan aikana.”

Talvipalatsi valaistuna yöllä.

Neva on Aequatoriumin kohdalla niin leveä, että muuta laivaliikennettä häiritsemättä suomalaislaivat saattoivat ankkuroida Pietari-Paavalin eli sikäläisittäin Petropavlovskin linnoituksen eteen. Lyhyt, mutta vaikuttava purjehdus oli tehty.

Petropavlovsk valaistuna yöllä.

Pietarin 308-vuotisjuhlaregatta Aquatoriumilla

Itse juhlapäivä, lauantai valkeni sateisena ja se uhkasi pilata suunnitellut ulkoilmaesitykset. Kuitenkin puolen päivän aikaan, kun Pietari-Paavalin tykki ampui kunnialaukaukset, kirkastui taivas ja loppupäivä oli jälleen kaunis, joskin kolea. Laivat vastasivat visseleillaan tykinlaukauksiin ja sitten nostettiin ankkurit pientä kunniakierrosta varten. Itse regatta oli melko lyhyt rajallisesta liikkumatilasta johtuen. Parijonossa Turso ja Enso ensimmäisinä höyryttiin ensin yläjuoksuun Troitskin sillan luo ja sitten käännettiin alas Dvortsovajan rantakadun suuntaan Talvipalatsin ohi. Ennen Dvortsovij-siltaa käännettiin jälleen, nyt kohti Vasilin saaren itäistä kärkeä ja Pushkinin puistoa, mistä palattiin takaisin vanhalle ankkuripaikalle. Kaikki rannat ja sillat olivat mustanaan spektaakkelia katsomaan tulleita pietarilaisia. Erityisesti Pietari-Paavalin ranta oli koko päivän täynnä väkeä, joka halusi nähdä suomalaiset laivat mahdollisimman läheltä.

Höyrylaivat Aquatoriumilla.

Ainoa venäläinen juhlallisuuksiin osallistunut alus oli replikakuunari **Triumpf**, joka kierteli omaan tahtiinsa Aquatoriumilla. *Timo Knuuttila* oli tuonut trailerilla pienen höyrypursi **Lallin** mukaan juhliin ja esiintyi ensin Nevski Prospektin kulkueessa aluksineen ja sen jälkeen ajeli sillä pitkin Aquatoriumia. Kaksi paikallista vesibussia oli myös koristautunut risteilemään samoilla vesillä. Raikuvan musiikin tahdissa

toisen yläkannella esiintyi kullattu tanssiryhmä ja toisella oli Pietarin kuvernööri *Valentina Matvijenko*. Ilmassa oli todella suuren juhlan tuntua! Tursolla oli mukana juhlaregataassa muiden kutsuvieraiden lisäksi Helsingin Sanomien toimittaja, joka kirjoitti tapahtumasta heti seuraavan päivän lehteen. Kunniakierroksen jälkeen Turso teki vielä kaksi erillistä matkaa kutsuvieraiden kanssa, mm. Suomen Pietarin konsulaatin henkilökuntaa kyyditen.

Sunnuntai 29. päivä olikin sitten jo valmistautumista paluumatkaa varten. Hiilen kulutus oli noussut matkan suurimmaksi ongelmaksi. Ehkä osin kokemuksen puutteesta oli Helsingistä koko matkaa varten otettu 55 tonnia kivihiiltä uhkaavasti huvennut eikä lopuilla enää uskaltanut ajatella paluumatkaa ilman täydennystä. Hiiltähän Venäjä kyllä tuottaa, mutta hiilikauppiasta ei tahtonut löytyä mistään.

Sunnuntai-iltana aukesivat jälleen Dvortsovij- ja Leitenant Shmidtin siltojen läpät ja suomalaisarmada höyrysi alajuoksulle Turso omaan laituriinsa Leitenant Shmidtin terminaaliin ja muut Pyöreään satamaan.

Paluumatka Pietarista Helsinkiin

Maanantain 30.5. piti olla lähtöpäivä paluumatkalle, mutta kovan tuulen vuoksi alusten lähtöä siirrettiin vuorokaudella. Tursolla hiilet olivat jo loppumassa ja miehistö odotteli koko maanantain tietoa siitä, mistä ja milloin lisää hiiltä on saatavissa. Päivän aikana isokokoinen venäläisalus kävi tyhjentämässä Turson septitankit. Tässäkin operaatiossa tarvittiin pientä voittoa työn saattamiseksi valmiiksi.

Tiistaina 31.5. pääsivät Saimaan 12 alusta lähtemään kotimatalle Primorskin ja Viipurin kautta. Tursolle luotsi tuli kello 10 ja aurinkoisessa, lähes tuulettomassa kelissä lähdettiin kiertämään Vasilin saaren pohjoispuolelle Pikku-Nevalle. Parin tunnin ajon jälkeen hiilten lastauslaituri oli edessä ja Turso kiinnitettiin siihen parin venäläisaluksen väliin. Hiilen ostamisessa oli ollut omat vaikeutensa, mutta nyt laiturialueella oli kaksi kuorma-autoa lastattuina pikimustalla hiilellä, joka ainakin kauempaa näytti hyvälaatuiselta. Paikalla oli myös kookas kauhakuormaaja, joten pelättyä lapiolla lastaamista ei sitten tullutkaan. Alueelta löytyi tarvikkeita hiilisuppilon rakentamiseen ja aika pian ensimmäinen kauhallinen hiiltä oli kaadettu hiilestysaukkojen kautta kolipoksiin. Aivan automaattisesti hiili ei valunut pienistä aukoista sisään, vaan pari miestä sai avittaa lastausta lapiolla. Kun noin puolet hiilistä oli lastattu, Turso käännettiin niin, että toinen kylki oli laituriin päin ja näin voitiin myös toisen puolen kolipoksi täyttää. Lastaus kesti pari tuntia ja sitten tunnin odottelun jälkeen uusi luotsi saapui paikalle ja lähdettiin takaisin Nevalle Leitenant Shmidtin terminaalilaituriin. Uusi luotsi oli sitä mieltä, että Turson syväys oli bunkrauksen vuoksi kasvanut, joten se ei voisi ajaa takaisin samaa 3,6 m väylää. Niinpä jouduttiin kiertämään läheltä Kronstadtia ja ajamaan sisään Nevalle merikanavan kautta. Näin oli saatu kulumaan koko päivä hiiliseikkailussa ja vasta illansuussa, kun viranomainen oli käynyt tarkistamassa passit ja miehistöluettelon, päästiin aloittamaan paluumatka kohti Helsinkiä.

Koti-ikävä oli jo niin kova, että Turson miehistö päätti rutistaa paluumatkan tauottomaan ajoon Pietarista suoraan Helsinkiin avomeren kautta. Lämmittäjät työskentelivät kolmessa parissa ja lisäksi oli vielä yksi tuuraaja yövuoroilla. Lämmitysvuoro kesti tunnin ja sen jälkeen oli kaksi tuntia lepoa. Työ oli raskasta. Tunnin aikana lämmittäjäpari heitti noin 800 kg hiiltä neljään pesään ja poisti vuoron aikana myös tuhkat ja slagin tulipesistä. Komentosillalla Turson navigoinnista ja ohjaamisesta vastasivat kippari ja kaksi perämiestä. Yön aikana laivan keittiö huolehti kiitettävästi ruokapuolesta. Suomen raja ylitettiin Haapasaaren kohdalla ja siellä suoritettiin myös maahantulotarkastus. Näin lopulta 30 tunnin ajon jälkeen säiden suosiessa Turso kiinnittyi keskiviikkoiltana klo 20:n jälkeen Katajanokalle Kauppatorin kupeeseen ja väsynyt mutta tyytyväinen miehistö pääsi kotiinsa.

Retki oli ollut kauniisti sanottuna mielenkiintoinen, mutta näin vähällä kokemuksella aluksen laitteiden toimivuudesta siitä oli muodostunut asianomaisille henkilöille varsin rankka. Toisaalta kuitenkin nyt olivat selvillä kaikki paikat, jotka vielä tarvitsisivat tarkistusta ja huoltamista. Uudet haasteet odottavat ja varmasti seuraavallekin reissulle riittää halukkaita miehistöksi. Muistoihin matka jää kokemuksena, jota näin jälkikäteen ajatellen ei tohtisi jättää pois. Lämmin kiitos kuuluu kaikille mukana olleille!